

Zvyšování úspor českých domácností

Česká republika zažívá z makroekonomického hlediska období konjunktury a historicky nízké nezaměstnanosti. Jak ale vypadá chování českých domácností z hlediska úspor, investování nebo možností čelit budoucí nejistotě? Odpovědi na tyto otázky byly řešeny v rámci pracovní snídaně pořádané **Institutem pro politiku a společnost** a **Českou spořitelnou** ve středu 12. prosince 2018. Pozvání k diskusi přijali **Lenka Dupáková**, náměstkyně pro mezinárodní vztahy a finanční trhy Ministerstva financí, **David Navrátil**, hlavní ekonom České spořitelny a **Martin Řezáč**, předseda Asociace pro kapitálový trh ČR. Diskusi moderoval **Jan Klesla** z Lidových novin.

David Navrátil na základě statistických dat ukázal, že ačkoli Češi spoření nezanedbávají, existuje zde problém ve slabém využívání investičních nástrojů, které by dokázaly produkovat vyšší procentuální zisky a efektivně bojovat s inflací. Lidé by dle něj neměli jenom spořit, ale měli by spořit pomocí efektivních nástrojů a metod. Dále poukázal na spořicí chování Čechů, které je srovnatelné s obyvateli vyspělých ekonomik. Zatímco ve vyspělých ekonomikách si dokáže naspořit až 71 % domácností, v Česku je to 67 %. Co se týče úspor na stáří, v Česku jimi disponuje 41 % obyvatel (ve vyspělých ekonomikách je to 44 %). Logicky pak spoří především pracující lidé, přičemž míra úspor je vyšší s vyšším dosaženým vzděláním.

Nástroje napomáhající lidem k efektivnímu spoření podle **Navrátila** nabízí behaviorální ekonomie. Díky experimentům je dokázáno, že díky pobídkám (nudging) dokáže lidi přimět ke zodpovědnějším a racionálnějším ekonomickým rozhodnutím. V digitální době je navíc tento způsob pobídek efektivní a levnou cestou k pobídce obyvatel spořit.

Podle **Lenky Dupákové** si Češi k pestřejšímu investování potřebují najít cestu, jelikož ve společnosti jsou stále přítomné spořicí tradice z období před rokem 1989. To s sebou nese i averzi k rizikovějším produktům, nicméně podíl na ní mají lidé také kvůli negativním zkušenostem ze společného investování v 90. letech. Mladá generace má ale tendenci tento trend překonat. Tím by se struktura finančních nástrojů měla postupně proměnit. Ačkoli spočívá největší množství úspor stále v bankovních vkladech, nárůst zaznamenaly investiční fondy a neterminované vklady. Bohužel ale jen 55 % Čechů dokáže ustát výpadek 1měsíčního příjmu. Dle **Dupákové** si navíc pouze 42 % obyvatel stanovuje finanční cíle.

Pozitivní je, že se státu postupně daří odbourávat opatrnost v investování, která souvisí s nedůvěrou v instituce. V této věci se významně angažuje Ministerstvo financí, které vydalo Koncepci rozvoje kapitálového trhu v České republice 2019-2023. Součástí Koncepce je také kapitola věnovaná domácnostem, která kromě jiného obsahuje záměr pro zavedení osobního investičního účtu, jako je běžné v zahraničí. Důležitá je podle ní také potřeba vzdělávání finančních analytiků a investičních poradců a rovněž vytvoření webového rozcestníku o finančních službách. V této oblasti má ambici právě Ministerstvo financí stát se pomyslným koordinátorem.

Na nevhodnou míru přerozdělení úspor do aktiv upozornil **Martin Řezáč**. I když je podle jeho slov na makroekonomické úrovni míra úspor na dobré úrovni, problémem může být konzervativní profil úspor a negativní přístup obyvatelstva k investování. Jedním z důvodů tohoto stavu je vzdělávání, které je podle Řezáče postavené na

encyklopedických teoriích a kterému chybí znalost aplikace poznatků v praxi. Slabou finanční gramotnost českého obyvatelstva také dokresluje vysoký počet uvalených exekucí. Podle něj by mělo být společnou snahou zbavit obyvatelstva strachu z rizik - svět je jiný, než byl před 25 lety.